

DIY – Gjut en fönsterbräda i betong

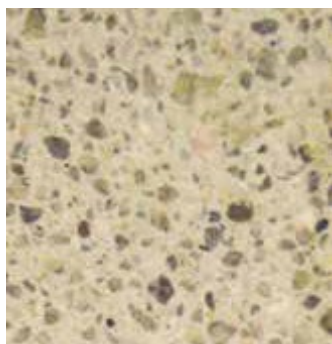

DIY – Gjut en fönsterbräda i betong

Ett fönster får en aldeles speciell karaktär när det pryds med en fönsterbänk i betong. Att gjuta bänken är ett äkta hantverk som du kan göra hemma. Genom att anpassa storleken på gjutformen kan du gjuta bänkar som passar just dina fönster.

Det här behöver du:

- Expanderbruk Bemix Standard, 25 kg ger ca 13 liter färdig betong
- Finja Bistål Bi40Vfz (om fönsterbänken ska ligga på konsoler)
- Våtrumssilikon
- Masonit eller styvare kartong
- Formplywood, vattenfast 15 x 1200 x 2500 mm, 1 st.
- Montageskruv, 3,5 x 25 mm
- Matolja
- Plast till täckning

Vad inspirerar dig?

Fönsterbänkens färg blir naturligt vacker, men du kan även slipa fram stenen i betongen, till en så kallad Terazzo. Det finns även möjlighet att färga betongen. För en mörkgrå färg, tillsätt 0,8 kg svart järnoxidpigment till en säck Bemix Standard 25 kg. Pigment finns t.ex. på www.hobbyfarg.se.

Ta gärna en bild och mejla Finja, info@finja.se, för att få ditt verk publicerat på hemsidan.

Verktyg

Betongblandare, hink, murslev, spackelspade, limpistol, hammare (studsfri), tumstock, vattenpass, vinkelhake, rätskiva, cirkelsåg, sticksåg, skruvdragare, bormaskin, vattenfast penna, sandpapper med kornstorlek 80 och 240.

Tips! För att skapa en snygg och tålig yta på fönsterbänken finns ett antal olika ytbehandlingsmetoder beskrivna i denna broschyr. Gjut därför gärna några extra betongplattor vid sidan av för att kunna testa vilken ytbehandling som passar bäst.

Bygg formen

Tillverka en ram som placeras utefter fönsterkarmens kanter genom att såga till 30 mm breda kantlister av Masonit eller styv kartong. Längden anpassas efter fönsterkarmens mått. Montera och limma ihop kantlisterna till en ram. Börja med den inre kant-listen (A), försätt med sidorna (B) och (C) och sist den främre kantlistan (D).

Tillverka en formbotten genom att lägga ramen upp och ned på formplywood-skivan och rita av yttermåten. Minska måtten med 3 mm på sidorna (B) och (C) för att fönsterbänken ska passa in i fönsterkarmen.

Såga ut formbotten efter den utritade markeringen. Såga därefter ut nya formsidor i formplywood, 45 mm breda och längd som passar formbottens ytterkanter, se skiss till höger.

Montera formbotten och formsidorna med skruvar till en stabil låda. Sätt skruvarna med 50 mm centrumavstånd. Foga skarvarna med silikon på utsidan för att få den ordentligt tät. Stryk ut olja på hela formens insida och torka den torr så att det kvarstår en tunn hinna.

Gjut fönsterbänken

Blanda Bemix Standard enligt anvisningen på förpackningen och fördela betongen jämnt i formen. Fyll först upp med ett tunt lager och stöt rejält ett upprepat antal gånger med murslevan på formkanterna så att eventuella luftbubblor kommer upp till ytan.

Om fönsterbänken ska ligga i en befintlig fönsterkarm som har stöd för hela skivan behövs inget extrastöd. Om den däremot ska vila på konsoler bör den armeras med bistå.

Placera Bistålet centrerat i betongen, 20 mm från formkanten runt om, samt en rakt över i mitten för att få stadga. Se till att Bistålet är täckta av betong och släta till ytan med hjälp av en spackelspade så att den blir jämn. Obs! Se till att Bistålet inte "faller till botten" då den i så fall kommer att synas då fönsterbänken är färdiggjuten.

Fyll resten av formen och stöt på formkanterna ytterligare med murslevan. Knacka därefter med den studs fria hammaren runt hela formen för att bli av med luftbubblor. Noggrannhet i detta läget belönas med ett jämnt och fint slutresultat. Täck formen med plastfolie och låt vila ett dygn. Lyft därefter på plasten och håll rikligt med rent vatten på betongen. Lägg tillbaka plasten och upprepa denna behandling i ytterligare två dygn.

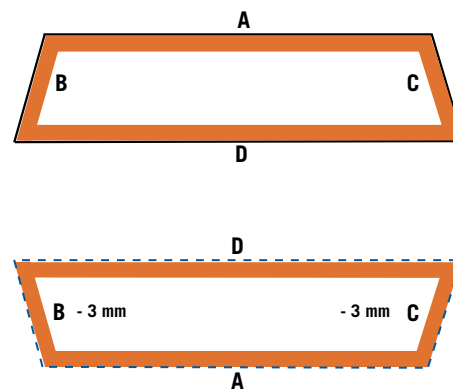
Gjut gärna några extra betongplattor vid sidan av för att kunna testa vilken ytbehandling som passar bäst.

Demontera

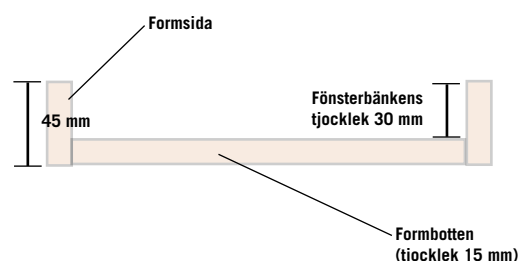
Demontera formen försiktigt efter tre dygn då betongen härdat orentligt.

Montera fönsterbänken

Om fönsterbänken ska monteras på konsoler limmas den fast med exempelvis konstruktionslim PL 400. Om den ska monteras i en befintlig fönsterkarm fästs den med Finja Allroundfix.

Tips! Få goda råd om gjutning i skriften Hjälp vid gjutning som finns på Finjas hemsida.

Skötselråd

- Håll fönsterbänken ren och torr
- Ta bort eventuella fläckar direkt
- Rengör vid behov med vatten och ett neutralt rengöringsmedel (t.ex. Steinfix 60 natursåpa)
- Undvik stålull och starka vätskor

Efterbehandla

För att skydda betongen och ge den en mjukhet och lyster ska den slipas och ytbehandlas. Det finns en hel uppsjö med alternativ till ytbehandling beroende på hur man vill att betongen ska se ut och få för egenskaper. I ett kök måste betongen vara helt tät så att inte matrester m.m. får fäste.

Det finns olika metoder och olika utföranden som du kan välja själv, beroende på tycke och smak. Börja med att slipa och välj därefter en ytbehandlingsmetod.

Slipa

För en jämn och blank yta slipas betongen. Blöt ytan och slipa med små cirkelformade rörelser. Använd slippapper med kornstorlek 80 och slipa till önskat utseende. Byt därefter till slippapper med kornstorlek 240 för att polera det sista. Då slipandet sker med vatten bör inte en elektrisk slip användas. Slipa istället för hand med en slipkloss.

Det är möjligt att slipa sig förbi betongens helgråa yta (cirka 0,5–1 mm) och plocka fram stenen i betongen. En sådan yta brukar kallas "Terazzo". Det är ett vackert och något mer tidskrävande alternativ till den gråa betongfärgen.

När slipandet är klart spolas ytan rent med vatten. Efter rensköljningen ska betongen självtorka ett dygn innan den avslutande ytbehandlingen appliceras.

Ytbehandla med såpa

Det enklaste ytbehandlingsalternativet är att använda en ren såpa som ger en matt yta och inte förändrar färgen på betongen. En del av såpans olja stannar kvar på ytan och bildar en transparent och skyddande hinna.

Lämplig såpa finns i välsorterade färgbutiker. Produkten kan även heta "Terrazzorent". Den får inte innehålla några "rengörande" ämnen utöver såpa. Halten av tensider bör vara lägre än 5%. Lämplig stensåpa är t ex Steinfix 50 eller Steinfix 60.

1. Späd såpan med vatten enligt tillverkarens beskrivning.
2. Täck hela betongytan med såpblandningen och arbeta in med hjälp av en luddfri trasa. Betongen ska absorbera såpblandningen.
3. Vänta ett par minuter och upprepa behandlingen 2–3 gånger eller tills att ytan inte absorberar mer.
4. Torka ytan torr och polera därefter med en luddfri trasa. Det är viktigt att torka och polera noga då betongen kan bli vitflammig av såpan och behöver då poleras ytterligare. Underhåll och rengör ytan med samma såpa vid behov.

Ytbehandla med vax

En vaxad yta ger ett något starkare skydd och mindre risk för fläckar än en såpad yta. Många vaxer har en gulnande effekt på betongens färg. Lämpligt vax finns i välsorterade färgbutiker. Var uppmärksam på att vaxet inte ska innehålla silikon.

1. Stryk ett tunt lager vax över ytan med en tygtrasa och låt stå i 30 min tills vaxet stelnat.
2. Polera ytan med en trasa eller använd en polermaskin.
3. Upprepa eventuellt behandlingen en gång till.

Vaxa ytan regelbundet men se till att det hinner stelna ordentligt mellan gångerna. Följ tillverkarens rekommendationer.

Ytbehandla med olja

Det finns flera olika oljor som passar för ytbehandling av betong. En olja är lätt att stryka på och ger ett likvärdigt skydd som vax. Välj en olja som passar för det utseende som önskas. Oljorna skall vara anpassade för impregnering av möbler, vara "luktfria" och inte innehålla lösningsmedel.

1. Stryk ett tunt lager olja över ytan och låt betongen suga in den under 5 min.
2. Torka rent och torrt med en luddfri trasa.
3. Upprepa steg 1 och 2.

Underhåll

En ordentlig ytbehandling är ett bra skydd, men som med många andra material så kan betongen få fläckar. För att minimera risken för fläckar är det viktigt att regelbundet underhålla det skyddande ytskiktet.

Betong kan vara känsligt för fläckar. Om en fläck uppstår kan den avlägsnas genom att sandpappra området och ytbehandla på nytt.

Repor och sprickor i betongen lagas genom att jämna till skadan med sandpapper och fylla med samma betong som bänkskivan är gjuten i. Använd gärna en tesil så att finmaterialet kan urskiljas och användas för ändamålet. Dutta ner finmaterialet med hjälp av en fuktig svamp. Upprepa ytbehandlingen så att även det lagade området får ett nytt skyddande lager.